

**SOUTH EAST
EUROPE**

Transnational Cooperation Programme

Fostering Evaluation Competencies

EVAL – INNO

in Research, Technology and
Innovation in the SEE Region

Programme co-funded by the
EUROPEAN UNION

Az innovációs rendszer működtetése Magyarországon: értékelések a KFI-szakterületen 2005 óta

Dr. Borsi Balázs
az IFKA külső szakértője

„Innovációs rendszerek – elmélet, politikák és mikroszereplők”
konferencia, 2012. november 29., Szeged

Kiindulópontok

■ Intézményi tanulás

- A tanulás a hiba feltárása és kijavítása. A tanulás része a visszacsatolás (vö. egyhurkú, kéthurkú és deuteró-tanulás, Argyris és Schön 1978)
- Egy entitás akkor tanul, ha az információk feldolgozásával a magatartása megváltozik (Huber 1991)

■ Innovációs rendszer

- azon intézmények és szervezetek halmaza, amelyek együttesen és külön-külön is hozzájárulnak az új tudás és az új technológiák kifejlesztéséhez, alkalmazásához és terjesztéséhez

■ Értékelés

- A KFI értékelés módszeres információgyűjtést és elemzést jelent, azzal a céllal, hogy valamely innovációs rendszer-komponenssel kapcsolatban hasznos visszacsatolás szülessen. „Evaluation is a form of research that entails a judgment.” (IOB 2009)

Innovációs Rendszerek

Globális Innovációs Rendszer

Multik, nemzetközi jog,
kereskedelmi megállapodások,
IPR, globális pénzügyek stb.

NIR-ek

Technológiai
IR-ek

RIR-ek

Ágazati IR-ek

Miről lesz szó?

- KFI-értékelések a jogrendszerben
- KFI-értékelések a stratégiákban
- Menedzsment- és folyamatértékelések a KFI-szakterület kormányzásában
- A meglévő értékelések áttekintése a gazdaságpolitikai KFI-támogatási logika szerint

Miről lesz szó?

- **KFI-értékelések a jogrendszerben**
- KFI-értékelések a stratégiákban
- Menedzsment- és folyamatértékelések a KFI-szakterület kormányzásában
- A meglévő értékelések áttekintése a gazdaságpolitikai KFI-támogatási logika szerint

KFI-értékelés a jogrendszerben: programértékelések

- **Innovációs törvény:** A kutatás-fejlesztési és technológiai innovációs támogatási programokban kitűzött célok megvalósítását rendszeresen értékelni kell. A programértékelést a támogatási döntést hozó, és a támogatást nyújtó szervezettől egyaránt független értékelő végzi. A további programok kialakítása során a programértékelés eredményeit figyelembe kell venni. (Kihirdetve: 2004. XII. 25.)
- 146/2010. (IV. 29.) **Korm. Rendelet** a kutatás-fejlesztési és technológiai innovációs projektek közfinanszírozású támogatásáról: szabályozza a programértékeléseket („15. A programértékelés rendszere és tartalmi követelményei”)
- 303/2010. (XII. 23.) Korm. Rendelet a Nemzeti Innovációs Hivatalról: a Hivatal [programokat indít] a kormányzati kutatás-fejlesztési és innovációs programok értékelésére, az eredmények mérésére irányuló stratégiára és módszertanra
- **KTIA törvény:** Az országos kutatás-fejlesztési és innovációs támogatási programok - ideértve az Alap - programstratégiájának és tervezésének megalapozását szolgáló elemzések, tanulmányok, módszertanok, értékelések, koncepciók és stratégiák elkészítéséhez, valamint a támogatási programok stratégiai monitoringjához és értékeléséhez [...] források biztosíthatók. (Beiktatta: 2010. évi CXLVIII. törvény 184. § (2). Hatályos: 2011. I. 1-től.

KFI-értékelés a jogrendszerben: szervezeti értékelések

▪ **Magyar Tudományos Akadémia**

- Az MTA Közgyűlése megválasztja az Akadémiai Kutatóintézetek Tanácsának (AKT) tagjait
- A kutatóközpontok és kutatóintézetek munkáját és felügyeletét **külső tanácsadó testület** segíti
- A külső tanácsadó testület figyelemmel kíséri az intézet munkáját, és tanácsaival segíti terveinek kialakítását. Az AKT felkérésére rendszeresen közreműködik az intézetek munkájának értékelésében.

▪ **Felsőoktatási törvény**: a felsőoktatási intézmény e törvényben meghatározott intézményfejlesztési terv, kutatási-fejlesztési-innovációs stratégia alapján **minőségfejlesztési programot** készít.

- Az intézményi minőségfejlesztési programban kell meghatározni ... a tudományos kutatás... értékelésének.... fejlesztésére irányuló célokat. A felsőoktatási intézmény évente áttekinti az intézményi minőségfejlesztési program végrehajtását, és megállapításait az intézmény honlapján, továbbá a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza.

Miről lesz szó?

- KFI-értékelések a jogrendszerben
- **KFI-értékelések a stratégiákban**
- Menedzsment- és folyamatértékelések a KFI-szakterület kormányzásában
- A meglévő értékelések áttekintése a gazdaságpolitikai KFI-támogatási logika szerint

KFI-értékelések a stratégiai dokumentumokban

- ÚMFT (2007)
  - ambíciózus, de nem jól mérhető KFI-célok
  - általános EU-értékelési elvárások
- Középtávú kormányzati TTI stratégia (2007)
  - az értékelés fontos „értékként” jelenik meg
  - 2009-ben az intézkedési terv átfogó értékelésére került sor
- ÚSZT (2010)
  - 2%, EU SII átlag
  - folyamatos monitoring és értékelés ígérete, valamint Obszervatórium
- Nemzeti Reform Program (2011)
  - 1,8%, EU SII átlag
  - egységes KFI értékelési és monitoring rendszert ígér
- +RIS- és NTP-stratégiák
- KFI-stratégia 2012

Miről lesz szó?

- KFI-értékelések a jogrendszerben
- KFI-értékelések a stratégiákban
- **Menedzsment- és folyamatértékelések a KFI-szakterület kormányzásában**
- A meglévő értékelések áttekintése a gazdaságpolitikai KFI-támogatási logika szerint

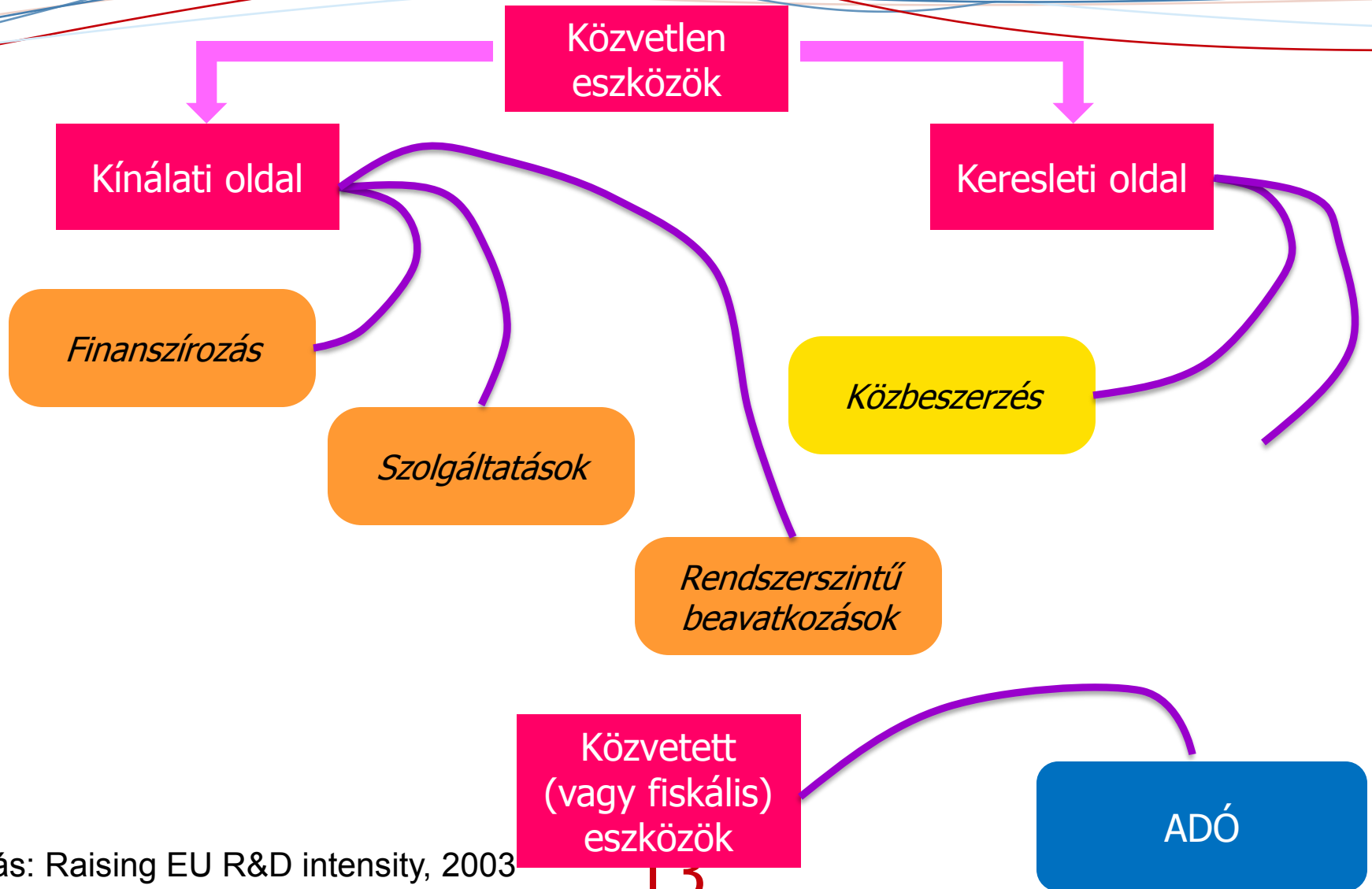
A KFI kormányzásának mechanizmusaira vonatkozó értékelések

- 2007-2010 között az NKTH 9 független értékelést rendelt meg
  - Ezek elsősorban belső mechanizmusok értékeléséről szóltak
- 2008: Állami Számvevőszéki jelentés
  - Átfogó értékelés, amely a pénzügyekre és a menedzsmentre koncentrált

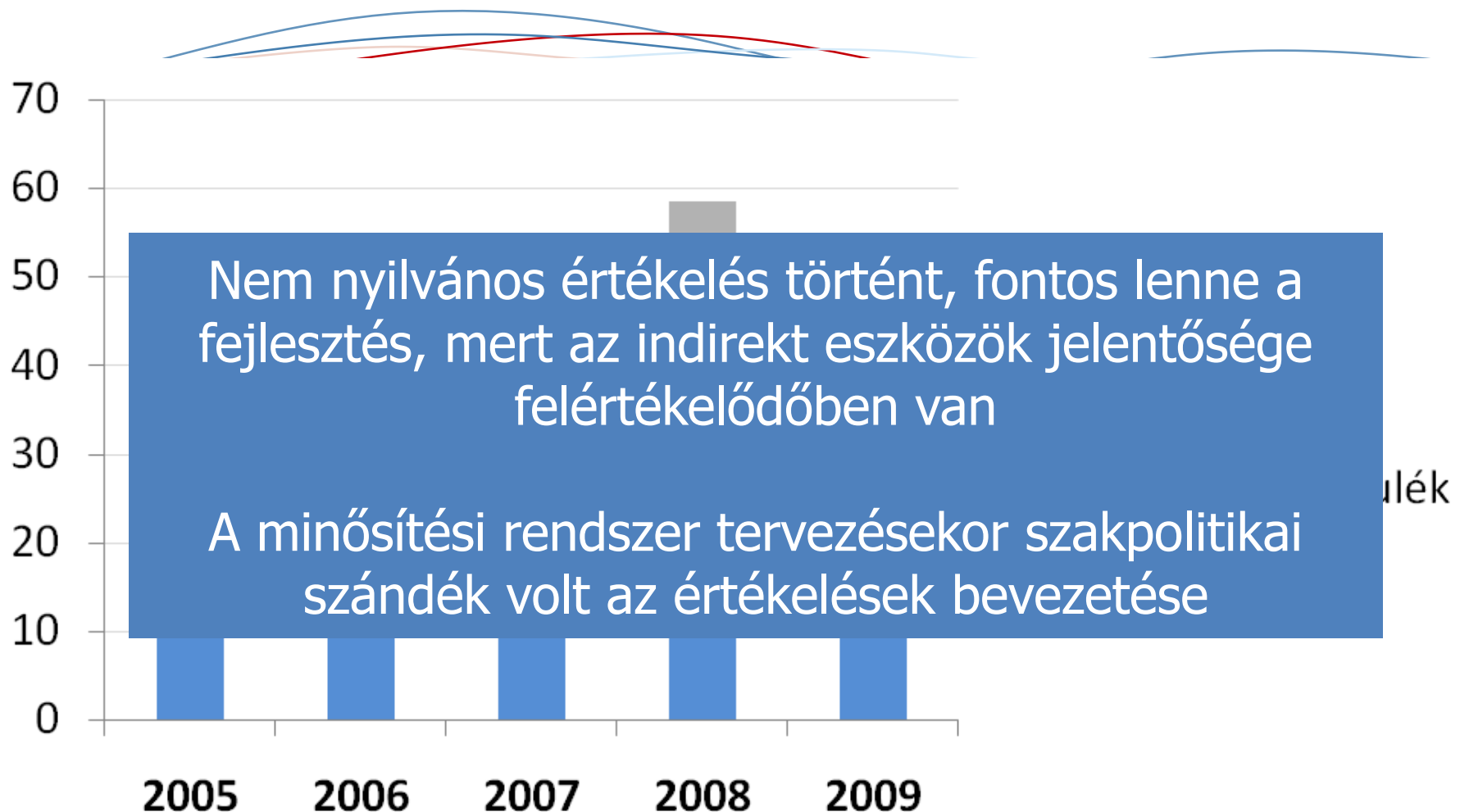
Miről lesz szó?

- KFI-értékelések a jogrendszerben
- KFI-értékelések a stratégiákban
- Menedzsment- és folyamatértékelések a KFI-szakterület kormányzásában
- A meglévő értékelések áttekintése a gazdaságpolitikai KFI-támogatási logika szerint

A KFI támogatásának lehetséges eszközei

A fő indirekt ösztönzők mértéke (milliárd forint)

A közvetlen pályázati ösztönzők

- Kutatási és Technológiai Innovációs Alap (KTIA)
  - 2010: átfogó értékelés
  - A TECH/Jedlik, RET, Asbóth, Baross stb. programok önálló értékelése nem történt meg, egyedül az Innocsekk program értékelésére került sor
  - 2005-ben és 2007-ben két korábbi program ex-post értékelése valósult meg (KKK és NKFP)
  - Új KTIA pályázatok 2012-től: FP7 felkészítő, Bonus, ernyőpályázatok, piacorientált K+F (GOP KMR tükör) stb.
- Strukturális Alapok
  - KFI-ben érintett programok: GVOP, TIOP, TÁMOP, KMOP, GOP
  - A GVOP 2.1.1. (KKV tech. beruházás) és 3.3. (vállalati K+F) értékelésére került sor
- OTKA

Rendszerszintű (rendszerszemléletű) beavatkozások

- Pólus program – akkreditált innovációs klaszterek fejlesztése
  - Budapesti Fejlesztési Pólus /Miskolc Fejlesztési Pólus stratégiai koncepciók előirányoztak értékeléseket
  - 2010-ben a GVOP 1.1.3. (beszállítók és klaszterek) értékelésére került sor
  - 2012-ben a MAG 10 innovációs klaszter eredményeit részletesen is áttekintette
- Regionális Innovációs Ügynökségek
  - 2011: önértékelés
- Nemzeti Technológiai Platformok
  - Az elkészült K+F-stratégiákban és -megvalósítási tervekben elvétele jelenik meg az értékelés koncepciója

Az innovációpolitika kísérleti jellegű eszközei

- ESS
- ELI: Extreme Light Infrastructure (Szeged)
- MTA-Q2 (Lágymányos)
- Wigner

Tőkejellegű eszközök

- **Jeremie Alapok** (EU SA társfinanszírozásban)
- Kisvállalkozás-fejlesztő Pénzügyi Zrt.
- Corvinus Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.
- Széchenyi Tőkealap-kezelő Zrt.
- MFB Invest Zrt.
- Start Tőkegarancia Zrt.

Áttekintés a KFI-értékelésekről

KFI szakpolitikai/ beavatkozási terület	Értékelések (2005-2012)	Tudatosság jövőbeli értékelésekkel kapcsolatban
<i>KFI kormányzás ("governance")</i>	4 átfogó értékelés, 9 belső "menedzsment" értékelés	Vannak szándékok (NGM), de a fiskális szigor felülírhatja
<i>K+F szervezetek támogatása</i>	--	MTA intézetek külső tanácsadó testületei, egyetemek fejlesztési tervei
<i>Közvetett (fiskális) eszközök</i>	--	A K+F minősítés esetében
<i>Kínálatoldali eszközök</i>	4+2 ex-post értékelés (KTIA, Strukturális Alapok)	A KFI szempontokra tekintettel levő értékelések iránti igény növekszik a SA esetében
<i>Keresletoldali eszközök</i>	--	Újnak számító eszközök (az értékelési tudatosság később jelentkezhet)
<i>Rendszerszintű beavatkozások</i>	1 nem KFI fókuszú értékelés és 2 önértékelés	?
<i>Kísérleti eszközök</i>	--	Újnak számító eszközök (az értékelési tudatosság később jelentkezhet)
<i>Tőkejellegű eszközök</i>	--	?

Összefoglalás

- A jogi keretek adottak, a KFI-re vonatkozó eddig elfogadott stratégiák – miközben általánosak – nem egységeseek, az irányításban a kooperáció nehéz
- 2005-2012 között a magyar KFI szakpolitikai eszközök változatosak voltak, sok területet lefedtek de:
  - gyakoriak a változtatások és nincs elég rendszerszemlélet
  - az értékelésekben rejlő potenciál nincs kihasználva
- A Strukturális Alap értékelések és a „hazai” eszközök értékelése eltér
- A néhány független értékelés már sok szereplőhöz eljutott (kérdőívek stb.)
- Az átfogó értékelések nagyon különbözőek voltak
- Miközben az értékelések darabszámát elégségesnek is tekinthetjük, az értékelések rendszere összességében „nem áll össze”, nem hasznosulnak kellő hatásokkal

Köszönöm a figyelmet!